

Pressmeddelande

Motgång för åklagaren i brottmålsprocessen: Tingsrätten friar de åtalade i HQ-målet

2016-06-21

Stockholms tingsrätt har idag friat de åtalade i det s.k. HQ-målet, det brottmål där fyra tidigare styrelseledamöter och den tidigare revisorn stått åtalade för bl.a. grovt svindleri och medhjälp därtill. Detta innebär att de åtalade frikännts från ansvar för de gärningar som åklagaren påstått vara brottsliga.

Fakta i målet

1. Åklagaren har gjort gällande att de åtalade har vilselett aktieägarna och allmänheten genom att de låtit publicera en årsredovisning för 2009 och en kvartalsrapport 2010 som är upprättad i strid mot vissa regelverk. Genom den felaktiga tillämpningen av redovisningsreglerna skulle de åtalade ha medverkat till att det resultat som publicerats varit väsentligt felaktigt och för högt, vilket varit ågnat att vilseleda aktieägarna och allmänheten.
2. Åklagaren har inte åberopat att det skulle vara fråga om någon felvärdering av den tradingportfölj som HQ Bank innehade, utan har helt förlitat sig på att åklagaren skulle kunna visa att de åtalade inte följt gällande redovisningsregler. Åklagaren har i brottmålet valt att inte åberopa någon extern expertis utan har helt förlitat sig på de interna dokument som revisionsfirman KPMG upprättat i sin revision av HQ och HQ Bank under den i målet aktuella perioden.

Domens konsekvenser för HQ ABs verksamhet

Givet det sätt på vilket åklagaren valt att utforma sin talan i målet är det inte någon stor överraskning för HQ AB att brottmålet lett till friande domar i första instans. Bolaget har inte haft något inflytande över det sätt på vilket åtalet utformats och har heller inte haft någon aktiv del i brottmålet. Åklagaren har slutligen heller inte betraktat HQ AB som målsägande i brottmålet.

För HQ AB innebär den friande domen inga som helst konsekvenser.

I linje med vad som tidigare kommunicerats förs bolagets talan baserat på helt andra grunder än de som åklagaren valt i brottmålet. Brottmålet bygger huvudsakligen på andra gärningar och en begränsad tidsperiod. Dessutom är beviskraven i brottmål väsentligt högre än i tvistemål. Skadeståndskravet i civilmålen bygger på tre väsentliga punkter:

- HQ har systematiskt och under lång tid manipulerat värdet av sin tradingportfölj. Syftet var att dölja de mycket stora förluster som uppkom på grund av tradingavdelningens riskabla spekulationsaffärer.
- HQ hade inte tillräcklig kapitalbas för de risker banken tagit. HQ hade felaktigt angivit och kraftigt undervärderat riskerna vid beräkningen av sin kapitalbas.
- Ledningen, styrelsen och revisorn har känt till, eller borde i vart fall ha känt till, såväl de riskabla affärerna som att bolaget försökte dölja förlusterna utan att agera på ett adekvat och ansvarsfullt sätt.

Bolaget kan i civilmålen styrka att tradingportföljen var felvärderad. Detta skiljer sig följaktligen väsentligt från hur åtalet var utformat då åklagaren inte ens har gjort gällande en felvärdering.

HQs "kreativa" värderingar ledde tidigt till frågor från såväl externt som internt håll. Banken fick på daglig basis korrekta marknadsvärden på sina innehav från Nasdaq OMX och från SEB Futures. Det var värden som låg mycket långt ifrån HQs egna, påhittade värden.

Den egna riskavdelningen inom HQ påpekade varje månad problemen med de regelvidriga värderingarna. Vi kan visa att det inom såväl ledningen som styrelsen fördes omfattande diskussioner om hur förlusterna skulle hanteras. Det fanns krav internt om att förlusterna skulle erkännas, och att verksamheten borde avvecklas, men de tystades ner.

Ett stort problem här var den interna organisationen där riskavdelningen i praktiken var underordnad tradingen, även om deras jobb var att granska just tradingen. Trots att riskavdelningen gång på gång varnade såväl styrelse som ledning för de allt mer vidlyftiga affärerna så lät man tradingen fortsätta. Styrelsen accepterade också att tradingavdelningen gjorde egna riskanalyser av sin verksamhet.

Det var inte bara styrelsen i banken och moderbolaget som kände till de riskabla affärerna. Även revisionsfirman KPMG hade under flera år kännedom om affärerna utan att agera. Inte nog med att revisorerna underlät att påpeka de regelvidriga affärerna, man bidrog i flera fall till att verksamheten kunde fortsätta genom att på olika sätt möjliggöra för HQ att mörka förlusterna. Vi kan visa att KPMG i högsta grad varit aktivt inblandat i det som ledde till att HQ Bank gick under.

Den största delen av vårt krav på den gamla styrelsen, ledningen och revisorerna gäller de värden som gick förlorade när bankens tillstånd drogs in och hela bolaget därmed i praktiken blev värdelöst. Men vi har också visat att moderbolagets styrelse föreslog stora aktieutdelningar för åren 2007-2009, trots att styrelsen mycket väl visste att koncernen hade stora ekonomiska problem på grund av förlusterna inom tradingverksamheten.

Om de sammanlagt 601 Mkr som delades ut under de tre åren hade stannat i bolaget och använts till att avveckla tradingen under ordnade former hade HQ med all sannolikhet funnits kvar i dag som en välmående finanskoncern. Genom att rekommendera aktieutdelningarna trots att man kände till de stora förlusterna vilseledde styrelsen aktieägare, Finansinspektionen, långgivare och allmänheten. Styrelsen handlade i ond tro och kan göras ansvariga för de pengar som helt felaktigt delades ut. Många aktieägare tog emot utdelningen i god tro och vare sig ska eller kan göras återbetalningsskyldiga. Ett viktigt undantag är huvudägaren Öresund, som genom sin styrelserepresentation insåg eller borde ha insett att HQ i stället borde ha använt de 601 miljoner kronorna till att täcka förlusterna och reda upp sina riskabla affärer. Företaget kan göras skadeståndsskyldigt genom lagens återbärings- och bristtäckningsansvar.

De enskilda ledamöterna i HQ-koncernens och bankens styrelse har i brottmålet i första instans undgått straffansvar och därvid bl.a. hävda att de inte kände till vad som pågick inom tradingen. Det är ett försvar som, för att uttrycka det milt, inte är särskilt trovärdigt. Det ställs mycket speciella krav på den som sitter i styrelsen för en bank eller moderbolaget till en bank. Styrelsens uppgift är att ha god kontroll över verksamheten och de risker som banken och därmed koncernen i dess helhet tar. Så snart man upptäcker att något inte står rätt till eller att riskerna är för stora är det styrelsens plikt att snabbt agera. Om hela styrelsen eller enskilda ledamöter mot förmodan inte kände till de enorma förlusterna innebär det att de inte

levde upp till de krav de accepterade när de åtog sig uppdragen, vilket gör att de redan av den anledningen kan krävas på skadestånd i civilmålen.

HQs styrelseordförande Christer Sandberg kommenterar brottmålsdomen:

De åtalade har nu friats från straffrättsligt ansvar i första instans. Det återstår nu att se om åklagaren överklagar domen till hovrätten. Att också straffansvar skulle kunna utkrävas är i och för sig något som vi bedömer skulle kunna förstärka förtroendet för den svenska kapitalmarknaden. Vi kommer även analysera domen ytterligare.

För civilmålen innebär brottmålsdomen inga förändringar. Det finns rimligen inte någon med minsta insikt i turerna kring HQ som tror att Mats Qviberg, KPMG eller Öresund m.fl. varit ovetande om vad som pågått med att dölja de omfattande förlusterna i HQ Bank och HQ under flera år. Även om så skulle ha varit fallet skulle en sådan bristande kontroll i sig vara skadestandsgrundande i civilmålen.

Vi ser nu fram emot att huvudförhandlingen i civilmålen börjar i november och att de för finansbranschens trovärdighet, så viktiga målen nu får en slutlig prövning utan ytterligare dröjsmål.”

För mer information vänligen kontakta:

Christer Sandberg, styrelsens ordförande. Telefon: 070-666 10 30

HQs fortsatta verksamhet efter det att dess tidigare dotterbolag, HQ Bank, förlorat sina tillstånd och försatts i tvångslikvidation, på ansökan av Finansinspektionen, är att efter beslut av bolagsstämman i HQ i maj 2011 driva målen om skadestånd och återvinningskrav mot HQs tidigare styrelse (med Mats Qviberg i spetsen), VD, revisor, KPMG och Öresund. HQ AB är noterat på Aktietorget och har ca 17 000 aktieägare.